

О.Глазова,
заступник директора
ІШПО КУ імені Бориса Грінченка,
кандидат педагогічних наук.

КАЗКОТЕРАПІЯ І БОРОТЬБА З КОНФОРМІЗМОМ (підготовка до твору дискусійного характеру в 7 класі)

*Двоє людей, які прагнуть зрозуміти одне одного,
мають спочатку суперечити одне одному.*
Г.Блашар, французький філософ.

Якось учитель приніс на урок старовинну монету й запропонував, щоб кожен учень якнайуважніше її роздивився. Монета ходила від учня до учня, аж поки не повернулася до вчителя. «Тепер перевіримо вашу уважність, - оголосив він. – Нехай кожен намалює монету в зошиті, не забувши позначити місце отвору».

Зрозуміло, що отвору в монеті не було. Проте весь клас слухняно вимальовував кружечки з дірочками. Лише один (!) школяр зобразив монету без отвору – такою, якою вона й була.

Як людина реагує на вплив інших людей, на їхній тиск? Це виявляє дослід із застосуванням методу підставної групи. На дошці накреслили два паралельних відрізки – довший і коротший. За допомогою лінійки кожен з шести учасників експерименту переконався: різниця в їхній довжині значна. Психолог пояснив завдання. «Зараз, - сказав він, - увійде чоловік. Кожному з вас я запропоную визначити серед відрізків довший. Удаючи напружені роздуми, ви маєте сказати, що за довжиною відрізки однакові. Головне, щоб ви поводитися природно». І що ж? Без жодних сумнівів піддослідний погодився з думкою більшості!

Дослідивши понад тисячу таких підставних груп, психологи дійшли висновку, сприйняти який нелегко: абсолютна більшість піддослідних під тиском інших людей різні за довжиною відрізки ДІЙСНО сприймає як рівновеликі.

Таку категорію людей науковці називають *конформістами* (від лат. conformis - подібний). Про що б у суспільстві не сперечалися, за що чи за кого б не голосували, конформісти завжди на боці більшості. І зовсім не тому, що вони

когось боятися, сподіваються на вигоду чи прагнуть чийсь прихильності. Підпадаючи під вплив оточення, конформісти відчують себе цілком комфортно, не мати власної думки для них природно. Поза гуртом конформіст сприймає світ об'єктивно. Та як тільки він опиняється серед людей, повторюється те саме.

Людську здатність відмовлятися від стандартних способів мислення, продукувати несподівані рішення сьогодні відносять до ознак креативності. Але перед тим, як навчати креативності, слід навчити самостійності мислення й неупередженості сприйняття!

Виявляється, навчати самостійності мислення в групі (класі), нелегко: гурт плекає конформістів, що й виявляється в класичній формулі: «Тобі що – більше за всіх треба?» Якщо на конформізм учнів накладається вчительський авторитаризм (куди без нього?), твори-роздуми пишуться як під копірку. Не змовляючись, учні-конформісти повторюють думки свого вчителя. Так їм зручніше, легше і швидше. Проти конформізму школярів учителі зазвичай не борються: у своїй більшості вони так само конформісти.

Робота над твором дискусійного характеру є серйозним кроком у підготовці семикласників до участі в дискусії. Тож передовсім словесник має уточнити лексичне значення часто вживаного терміна «дискусія».

Дискусія (від лат. *discussio* - розгляд, дослідження), - групове обговорення проблеми, питання або й кола питань з метою відшукати правильне рішення. Саме дискусію визнано одним з найефективніших прийомів розвитку самостійності та логічності мислення, мовленнєвих і мовних умінь.

Найбільш важливі характеристики дискусії, які, до речі, відрізняють її від інших видів суперечки, - *публічність* та *аргументованість*.

Чинною програмою проведення навчальних дискусій передбачено в 11 класі. Проте семикласники мають певний досвід дискутування: свідками, а то й учасниками спонтанних, тобто заздалегідь не підготовлених дискусій вони стають мало не щодня.

Тож витлумачивши семикласникам лексичне значення слів «дискусія», «дискутувати», «аргумент» і «опонент», опрацьовуємо план-схему твору дискусійного характеру.

План твору дискусійного характеру

I. Суть вступу: стислий перелік протилежних думок і оцінок, які висловлюються різними людьми з приводу певного явища (заявленого в темі твору).

II. **Суть викладу:** висловлення власної думка автора твору з цього приводу. Аргументація думки.

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

Аргументи на підтвердження думок та оцінок автора
(можна додати спростування думок його опонентів).

III. **Суть висновку:** ось чому автор твору вважає саме так.

Тепер про найголовніше. По-перше, тема твору дискусійного характеру має бути дискусійною. Бажання сперечатися, обстоюючи свою думку, має виникати в учнів уже тієї миті, як вони почують цю тему вперше. По-друге, тема обов'язково має бути актуальною для дітей певного віку.

Бажано відразу потренувати дітей у доборі аргументів з позиції «за» та з позиції «проти». Наприклад:

Чи потрібна сьогодні шкільна форма

«за»	«проти»
Дисциплінує, налаштовує на роботу	Позбавляє індивідуальності, робить усіх схожими
Об'єднує учнів в одну спільноту (однакова для школи, класу...) і т.ін.	Не враховує сезонних перепадів температури і т.ін.

Але сприйняття будь-якої проблеми лише з позицій «за» та «проти» в реєстрі «чорне-біле» не є сьогодні правильним. Життя потребує толерантності – здатності без агресії сприймати думки й оцінки, які відрізняються від власних, бути до них терпимими, визнаючи право людей на різні погляди й підходи до вирішення питань. Сучасні словники етики трактують толерантність як мистецтво жити в світі несхожих людей та ідей. Цього також слід навчати семикласників у процесі роботи над твором дискусійного характеру. Маючи власний, обов'язково аргументований погляд на проблему, необхідно виявляти повагу до думок інших людей.

Що є найважливішим у процесі мислення? Систематизація думок, вибудовування їх у логічній послідовності - найголовніше – головне – важливе – менш важливе, але потрібне, - найменш важливе, але цікаве.

Що заважає упорядкуванню думок? Недостатня або ж надмірна кількість інформації, сумніви, невпевненість, емоції, настрої...

Найгірше, якщо школярі-конформісти почнуть мислити за зразком, свідомо або підсвідомо нав'язуваним їх учителем. У такому разі твір буде підмінено переказом думок учителя. Можливо, така робота матиме користь щодо упорядкування граматичного ладу дитячого мовлення, проте до розвитку дитячого мислення не матиме жодного стосунку.

Відволікти від шаблонності мислення може... казка. Вірніше, *казкотерапія* – така популярна серед психологів і психотерапевтів і, на жаль, нечасто застосовувана в шкільній освіті. Казкотерапія — робота з казкою або фантастичною історією, яку діти мають не тільки вислухати й осмислити, а ще й «приміряти» на себе, домислити, продовжити або розіграти, перевтілюючись у її персонажів або навчаючись у них мудрості. Тож урок толерантності, урок поваги до думок та оцінок інших людей так само може відбутися за допомогою казки.

Підготовку семикласників до роботи над твором дискусійного характеру можемо розпочати з ознайомлення з казкою про мудрого Капелюшника.

...Жив собі старий мудрий Капелюшник. Не мав він нічого, крім кольорового фетру. Але він мав золоті руки й прекрасну мудру душу, тому дарував людям дещо більше за головні убори. Просвітленими та одухотвореними, рішучими й твердими духом виходили з майстерні старого Капелюшника люди, адже в капелюхах, які він творив, таїлася велика таємниця великого майстра!

Минули роки, і пішов у інший світ старий Капелюшник, залишивши шістьом синам майстерню, обрізки кольорового фетру та шість різнокольорових капелюхів: білий, чорний, червоний, зелений, жовтий і синій.

- Мабуть, це й є те незвичайне замовлення, над яким так натхненно працював усе життя батько, - вирішили сини Капелюшника. – Певно, невдовзі з'явиться і замовник, який щедро розплатиться з нами за батькову роботу. Ми поділимо гроші та заживемо в достатку та щасті...

Але приходу таємничого замовника брати не дочекались. Робити нема чого, треба ділити батькову спадщину – розбирати капелюхи та облаштовувати життя.

- Я візьму капелюх білого кольору, - заявив старший син. – Він такий витончений, такий прекрасний, у ньому я буду величатися на балах та прийомах. Він засвідчуватиме моє шляхетне походження. Бо хіба ж то велика честь - бути сином простого капелюшника?

Володар білого капелюха став важливим чиновником. Факти, цифри, хроніка подій – ось що було для нього важливішим над усе на світі. Через свою об'єктивність, правдивість і незворушність він мав повагу людей. Але холодом віяло від нього, здавалося, емоції й почуття втрачені ним назавжди. Чудово відлагоджена машина, а не жива людина ходила землею...

- А я обираю чорний капелюх, - сказав другий син. – Він не менш елегантний, ніж білий, пасує до будь-якого вбрання та події, у ньому я буду одночасно суворим, показним та вишуканим.

Господар чорного капелюха все почав бачити... в чорному кольорі. На сонці він шукав плям, у людині його дратувала її тінь, а ранок він сприймав за передвісник неминучого вечора. Часто така критичність рятувала його від поразки й краху в справах, але саме вона позбавила його радості життя. Недоступним стало для нього замилування сонячним ранком й співом птахів, не мав він задоволення від спілкування з людьми та краси природи, а найголовніше – від власних переживань та вчинків. І це, звичайно ж, відбилося на його характері. Завжди похмурих та незадоволених став господар чорного капелюха.

- Нехай моїм капелюхом стане червоний, - вигукнув третій брат. – Я давно мріяв вирізнитись із натовпу, завжди хотів бути в центрі уваги, щоб мною милувались і захоплювалися жінки! А в цьому капелюсі я буду такий вродливий!

З того часу власник червоного капелюха жив під владою емоцій. Радість і сум, страх і гнів, задоволення й розчарування володіли його душею. “Яка безпосередня та щира людина!” – захоплювались одні. “Наче мала дитина, що живе почуттями”, - казали інші. Він страждав і радів, любив і ненавидів, захоплювався та співчував. Але часом не міг розпізнати свої емоції й почуття, розібратись у їхніх причинах, не знав, як їх проявляти, і аж ніяк не міг ними керувати. Найдивовижніше, що не лише світ залишався для нього загадкою, часто він не міг зрозуміти себе самого! Такий загадковий та непередбачуваний, він привертав увагу жінок і друзів, але дуже швидко вони розчаровувались у ньому, оскільки не був він вірним і відданим.

- А я обираю собі жовтий капелюх, - мовив четвертий брат. – Жовтий колір – колір сонця, світла, радощів і багатства, а це так чудово! Може, володіючи жовтим капелюхом, я зможу стати щасливим?

Чоловік у жовтому капелюсі радів сонцю, кожному дню, відкрито йшов назустріч пригодам та відкриттям. Ніщо не лякало його, не зупиняло, адже попереду він бачив лише світло, добро та теплоту людських

сердець. Така наївність не раз підводила його, але ніщо не могло приголомшити цього оптиміста. У звичайному камені він бачив дорогоцінні кристали, у росинці – сонячну веселку, а в повсякденні – дива. “Мрійник, романтик, не від світу цього, дурень, безсріберник”, - шпетили його одні. “Багатої душі людина, - захоплювалися інші. – Багатий він чи бідний – хіба нам про це судити”.

- Зелений капелюх нагадує мені весняний луг і широку та безкраю злітну смугу, яка дарує можливість польоту. Тисячу разів я літав уві сні над зеленою прекрасною Землею, можливо, зелений капелюх допоможе здійснитися моїй мрії”, - задумливо проказав п’ятий син.

Власник зеленого капелюха опинився... у дивовижному світі творчості. Усе, що він бачив, чув, відчував, перетворювалось на поезію та музику, картини та скульптури, романи, повісті, оповідання, п’єси для театру й сценарії для кіно. Його талантом захоплювалися люди, знаходячи в його творах відповіді на свої запитання. Але як часто він, живучи в світі творчості, опинявся беззахисним перед суворою дійсністю, виявляв непристосованість до життя в реальному світі!

- Мені залишився синій капелюх, і я дуже з цього радий. Синій колір – колір безкраїх морських та небесних просторів. Осягнути їхню глибину й висоту – ось моє покликання. Чи вистачить на все задумане сил, рішучості й часу? – сказав шостий син Капелюшника.

Володар синього капелюха став філософом і вічним мандрівником. Він ходив лише йому відомими шляхами, орієнтуючись на лише йому відомі знаки й символи, не відхиляючись від мети, не поспішаючи та не уповільнюючи своєї ходи. Помічаючи й розуміючи багато чого, він бачив те, що було найбільш важливе. Саме ця якість давала йому змогу спуститися на морське дно й піднятися в небесну височінь. “Щасливий чоловік – досягнув, чого хотів”, - казали одні. “А чи зможе він поділитися своїми відкриттями, знахідками, думками й почуттями з іншими, щоб спонукати їх до відкриттів, звершень і перемог?” – сумнівалися інші. На це питання немає відповіді...

Настав день, коли сини Капелюшника знову зішлись під дахом батьківської майстерні. Довгі зимові вечори провели вони в розмовах про свої досягнення і втрати, про отримані життєві уроки. Лише зараз почали брати розуміти, яке багатство залишив їм у спадщину великий майстер. Кожному захотілося приміряти капелюх іншого, щоб стати неупередженим, уміти бачити погане й гарне, не боятися своїх почуттів, навчитися творити й невідступно йти до мети.

Один з найвідоміших дослідників механізмів творчості Едвард де Боно розробив технологію для навчання як дітей, так дорослих ефективного мислення. «Шість капелюхів мислення» – так назвав він цю технологію. Шість капелюхів – це різні способи мислення. Цікаво, що не казка про капелюшника дала поштовх появі технології, а навпаки, технологія породила казку, яка стала її своєрідним тлумаченням.

Саме така технологія навчання мислення може допомогти структурувати й упорядкувати мисленнєвий процес семикласників.

Не забуваймо: у кольоровому друку основні кольори наносяться на папір окремо. Урешті-решт усі вони, змішавшись, дають насичений колір. Так само в телебаченні - окремі промені, змішуючись на екрані, створюють кольорову картинку. Технологія Шести капелюхів мислення – застосування того ж принципу. Вирішуючи проблему, ми ніби розкладаємо кольоровий спектр на окремі кольори, розглядаючи її під різними кутами зору. І лише поєднання різних аспектів створює об'єктивну картину, допомагаючи відшукати правильне вирішення проблеми.

Для того, щоб люди звикали давати явищам і ситуаціям об'єктивну різнобічну оцінку, навчаючись при цьому думати різними способами, а врешті-решт виходити переможцем з інтелектуальних та життєвих випробувань, Едвард де Боно закликав їх іноді «міняти капелюхи».

Принцип організації інтелектуальної діяльності в режимі технології «Шість капелюхів мислення» полягає в тому, що кожен учасник або група учасників у процесі обговорення проблеми «одягає» капелюх певного кольору і – мислить так, як «вимагає» колір одягнутого капелюшка.

Яка послідовність «приміряння» капелюхів? Першим слід вислухати Білий капелюх – життя вимагає передовсім ознайомлення з інформацією про предмет обговорення. Останнім потрібно вислухати Синій капелюх. Після Чорного варто надати слово Жовтому – це урівноважить думки й оцінки. Послідовність «виступів» капелюхів іншого кольору підкаже активність учасників обговорення.

Застосувавши процедуру казкової ігротерапії, тобто відштовхнувшись від сюжету казки, яка витлумачить і доведе дітям корисність сприйняття життя з різних точок зору, спонукаємо їх обміркувати проблему в процесі підготовки до твору дискусійного характеру.

Першопоштовхом до роздумів зазвичай стає формулювання теми твору, після чого школяреві необхідно дати необхідну для побудови міркувань «стартову» інформацію Найкраще подати її у вигляді тексту (реалізуймо текстоцентричний підхід), який містить «вихідні дані», проблемні за своєю суттю, обов'язково актуальні, такі, що можуть зацікавити і автора майбутнього твору, і його однокласників. Необхідно «включити» асоціативне мислення

школяра, адже така інформація має спонукати його до осмислення й «приміряння» сприйнятого до власних поглядів і цінностей.

Найпростіше подати таку інформацію у вигляді дидактичного матеріалу (тексту вправи, тексту переказу, тексту для аудіювання чи читання мовчки і под.)

Запропонувавши семикласникам тему твору дискусійного характеру «Чи потрібна українським дітям лялька Барбі», ознайомлюємо їх із таким текстом:

Найвідоміша білявка сучасності – лялька Барбі

Упродовж усього життя дочка бідних емігрантів Рут Моско не просто працювала – вона перла плуга. Важеним катком проїхала по її молодості світова криза. Ось тоді Рут усвідомила: сподіватися можна тільки на себе. Пішовши на поступки своїм консервативним батькам, переконаним у тому, що призначення жінки – сім'я і діти, Рут зовсім молодою вийшла заміж. Її чоловік Еліот Хендлер був схильний до творчої ручної праці, яку й було покладено в основу сімейного бізнесу: у середині 40-х подружжя відкрило компанію з виготовлення рам для картин. Поки Еліот розробляв зразки, його дружина крутилася як білка в колесі, шукаючи інвесторів, організовуючи рекламу та збуваючи товар.

У сім'ї вже підростали дочка й син, а бізнес... ледве дихав. Тоді Рут дала команду виготовляти із залишків рам іграшкові меблі. На диво, їх розкуповували жвавіше за рами. Рут залучила до справи (звісно, через капітали) старого друга сім'ї Харольда Метсона: так народилася компанія Mattel (MATT (Mattson) и EL (Elliot). Ім'я самої Рут лишилося неувіковичним.

Справи пішли краще, що дозволило місіс Хендлер здійснити рожеву мрію американської домогосподарки — виїхати родиною на гірськолижний курорт у Швейцарії. В одному з барів вона звернула увагу на розкішну білявку — сувенірну ляльку Ліллі. Її охоче купували туристи, а її міні-версії прикрашали кабіни водіїв-дальнобійників.

Чому ця поганенька лялечка привернула увагу Рут, сказати важко. Та саме цій пластмасовій білявці судилося стати не просто подружкою юних американських леді, а їхньою вихователькою й наставницею! За задумом місіс Хендлер, лялька «мала готувати дівчинку до майбутнього життя, але на безпечній від нього відстані — і це в тому ніжному віці, коли ще граються ляльками ...».

Придбавши не тільки ляльку, а й авторські на неї права, Заповзятлива Рут узялася до детальної розробки своєї ідеї. Зовнішність іграшки необхідно було підкоригувати: подружка юних американок мусила мати вигляд сексуальний і водночас... невинний. Так, у 1958 році народилася Барбі (Рут назвала її на честь своєї дочки Барбари): довгонога пишногруда білявка в смугастому купальничку й босоніжках на шпильках.

На «оглядини» свого витвору Рут запросила 100 дівчаток різного віку з їхніми мамами. Мами від побаченого вжахнулися: у ті часи про кар'єру багатії ледящиці не мріяли так масово. А ось дочкам сподобалося! Рут вирішила прислухатися до думки нового покоління.

І мала рацію! Після триумфальної появи Барбі на нью-йоркському щорічному ярмарку дитячих іграшок у 1959 році розпочався триумфальний успіх ляльки! Лише за перший рік у США було продано понад 350 тисяч Барбі! Красуня швиденько обросла купою розкішних одяганок, одержала палац, кадилак і яхту. У 1961 році їй «подарували» бойфренда Кена (цей персонаж отримав ім'я на честь сина Рут Кеннета). Потім як з рогу достатку посипалися сестри, брати, кузини, понад два десятки друзів та подружок і стільки ж хатніх тварин. Для кожної нової моделі було передбачено окремий гардероб і нове авто, меблі в будинку та ще багато чого. Життя Барбі та її почту оспівували журнали та веб-сайти, про них розповідали мультфільми та спектаклі.

За перші десять років завдяки Барбі в кишенях подружжя осіло \$500 мільйонів. Сьогодні, за оцінками фахівців, лялька мало не очолює список двадцяти найбільш купованих у світі товарів.

Шлях Барбі був засипаний баксами, але не трояндами: з першого ж дня на бідолашну білявку посипався град кпинів і звинувачень. «Феміністки гнівно звинуватили Барбі в патологічній прихисті до ганчір'я та намаганні за будь-яку ціну поневолити Кена. З новою силою ненависть спалахнула, коли в 1989 році було випущено Барбі, яка розмовляла. На радість недоброзичливцям, лексикон білявки обмежувався трьома фразами: «Математика — це так складно!», «Чи не замало в мене одягу?» та «Я люблю шопінг!» Обурені феміністки створили «Організацію звільнення Барбі», «мовленнєвий» блок ляльки замінивши на блок від лялькового солдата, який хрипів «Я помщуся!» Тут затривожилися дитячі психологи: у намаганні досягти тоненької постаті дівчатка масово голодували, безнадійно гублячи здоров'я. Педагоги лякали батьків тим, що Барбі виховує в дітей егоїзм та споживацьке ставлення до життя. Соціологи занервували: якщо ТАКУ ляльку не можна колисати й годувати з ложечки, чого вона може навчити майбутню матір? «Барбі — королева кітч!» - занервували

естети-дизайнери. Наостанок представники всіх релігій — від християнства до ісламу — дружно звинуватили бідолашну ляльку в сприянні крахові сімейних цінностей.

Здякавшись такого натиску, засновники фірми Mattel вирішили включити Барбі в активне суспільне життя. Лялька засвоїла професії дизайнера, лікаря, учительки, адвоката — усього близько 80 видів діяльності. Побувала медсестрою, приміряла поліцейську форму і навіть спорядження бійця американського спецназу. Стала конгресменкою (чи конгресвуменкою?). Зайнялася спортом. Злітала в космос.

Але нудних модернізованих Барбі купували тільки колекціонери, тоді як юні леді віддавали перевагу стандартному наборові — палац, кадилак та гардероб звичного кольору «рожеве вирвиоко». А ще Кен — як же без Кена? Тут трапився, як тепер кажуть, облом...

Річ у тім, що поява Барбі в американському житті повністю збіглася в часі з різким падінням народжуваності! Дитячі психологи констатували, що з того моменту, коли дівчатка перестали гратися з пупсиками, дорослі дівчата почали відкладати появу живих пупсів. Адже в Барбі діти так і не народилися! Вона навіть заміж не вийшла. «Покоління Барбі» на повному серйозі брало з Барбі приклад!

Щоправда, заміж Барбі все-таки збиралася. Ще в 59 році серед перших чотирьох костюмів Барбі було весільна сукня, хоч Кен з'явився лише через два роки! Час від часу в ляльковому гардеробі з'являлася нова модель фати, але... У Кена, як у нормального чоловіка, врешті здали нерви: було оголошено, що він не збирається одружуватись! Ще б пак! Їхній роман тривав 43 роки! Хто ж таке витримає?!

Психологів така колізія стурбувала: світ і так нестабільний, навіщо ще й лялькам розлучатися? Чи в такий спосіб дитячу психіку готують до зустрічі з невідворотним: зрадою та розлукою?

Що ж тепер робити з «поколінням Барбі»? Хто винен, що єдина мета вихованих нею дівчаток — зустріти принца з палацом-кадилаком-гардеробом?

Певно, не слід звинувачувати в усьому бідолашну ляльку. Адже весіллям і повідомленням про те, що принц з принцесою жили довго й щасливо, закінчується будь-яка казка. І жодна казка не розповідає, що бюджету королівства не вистачало на оплату житла, тобто палацу...

За Катериною Провозиною.

Після ознайомлення з текстом, семикласники об'єднуються у шість груп, кожній з яких учитель «видає» капелюх певного кольору (ще краще, якщо кожна група вибере колір на власний розсуд).

Роль інструкції може виконати накреслена на дошці (або на неї спроектована) таблиця:

Група «Білі капелюхи»	збирає факти: цікавиться історією явища, оприлюднює статистику; виступ готується за схемою: спочатку → потім → пізніше → сьогодні
Група «Чорні капелюхи»	розповідає про негативні сторони явища, визначає, яку воно містить загрозу що може статися, якщо не убезпечитися; складає список ризиків, перелік можливих негативних наслідків
Група «Жовті капелюхи»	аналізує явище з позитивного боку, шукає виправдань, пояснень, складає перелік корисних якостей
Група «Червоні капелюхи»	висвітлює проблему на рівні почуттів та емоцій, захоплень або співчуттів, прагне викликати зачудування або жах, розпач або замилювання
Група «Зелені капелюхи»	мобілізує свої творчі здібності і, не втрачаючи почуття гумору, складає про обговорюване явище вірш, казку, оповідання, сценарій мультфільму, текст реклами і под.
Група «Сині капелюхи»	робить висновки, підбиває підсумки, узагальнює, висловлює пропозиції, рекомендації, дає практичні поради – що робити з цим далі?

Може трапитися так, що якісь учні до складу груп не увійдуть, у такому разі вони можуть ставити «думаючим капелюхам» запитання. «Капелюхи» відповідають, часом шукаючи вихід з проблемних ситуацій..

За задумом Едварда де Боно, технологія «Шести капелюхів мислення» має застосовуватися для організації та максимізації мислення у випадках необхідності прийняття важливого рішення або розв'язання нагальної проблеми. Тож учнів варто потренувати у її застосуванні.

Психологи стверджують, що завдяки усуненню домінування думок і оцінок одних осіб над думками інших технологія спроможна покращити стосунки в колективі.

Учителів-словесників технологія підходить передовсім з тієї причини, що спонукає учнів не лише до уважного **сприйняття-слухання** думок однокласників, а й до активного висловлення власних думок (**говоріння**). Висловленню думок може передувати обговорення виступу в групі із записуванням найбільш вдалих варіантів висновків або вражень. Таким чином, семикласники вдаватимуться до **письма**. Для опрацювання в групах школярам можна запропонувати тексти, які містять додаткову інформацію. У такому разі семикласники вправлятимуться й у **читанні**. Як бачимо, у процесі застосування технології «Думаючих капелюхів» удосконалюються всі чотири види мовленнєвої діяльності.

Бажано, щоб групи учнів упродовж навчального року змінювали «колір капелюхів», виступаючи в обговоренні з різних позицій, що, безумовно, стане дієвим уроком креативності.

Від виступів під час дискусії виступи груп відрізняються відсутністю аргументації висловлених думок (особливо це стосується групи Червоних капелюхів).

Зібраний у процесі обговорення «Капелюхами» матеріал має бути покладений в основу усного твору дискусійного характеру. (Щодо... (вказується предмет обговорення) висловлюються різні думки... Хтось стверджує, що... Хтось переконаний в тому, що... А ж вважаю, що...). Думка автора твору має бути чітко аргументована.

Після застосування технології «Шести капелюхів мислення» можна перейти до застосування технології «Мозковий штурм». У нашому випадку можна обговорити питання «Яка ж лялька потрібна українським дітям».

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ:

«Шість капелюшків мислення» (Six Thinking Hats) <http://kolesnik.ru/2005/de-bono-six-hats/>

Вікіпедія: Латеральне мислення

http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9B%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B5_%D0%BC%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F

Едвард де Боно: CoRT <http://kolesnik.ru/2005/de-bono-cort/>